

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság

16.Bhar.169/2021/8.

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság helyiség⁴en, a 2021. év szeptember hó 22. napján tartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt Terhelt¹ ellen indított büntetőügyben a helyiség⁴ Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 2021. március 5. napján kihirdetett 2.Bf.10/2021/7. számú ítéletét megváltoztatja.

Terhelt¹ vádlott köteles az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésétől számított 15 (tizenöt) napon belül pótmagánvádlól pótmagánvádló részére bűnügyi költségként – az első- és másodfokú eljárásban felmerült 27.000,- (huszonhétezer) forint, valamint a harmadfokú eljárásban felmerült 12.000,- (tizenkettőezer) forint, továbbá ezeknek 10.530,- (tízezer-ötszázharminc) forint ÁFA vonzatát – együttesen 49.530,- (negyvenkilencezer-ötszázharminc) forintot megfizetni.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

[1] Pótmagánvádas eljárásban a helyiség³i Járásbíróság 10.B.96/2020/10. számú ítéletével Terhelt¹ vádlottat az ellene közúti baleset gondatlan okozásának vétsége [Btk. 235. (1) bekezdés (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmentette. Megállapítása szerint, nem bizonyított, hogy a vádlott cselekménye bűncselekményt valósít meg [Be. 566. §. (1) bekezdés c) pont].

[2] Az ítélettel szemben pótmagánvádlól pótmagánvádoló és hozzájárulásával jogi képviselője a felmentés miatt, a vádlott vád szerinti bűnösségének a megállapítása érdekében fellebbezett.

[3] A helyiség⁴ Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.10/2021/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, Terhelt1 vádlottat bűnösnek mondta ki közúti baleset okozásnak a vétségében [Btk. 235. (1) bekezdés (2) bekezdés a) pont]. Ezért a vádlottat megrovásban részesítette.

[4] Ítéletével szemben fellebbezési jogot biztosított.

[5] A másodfokú ítélettel szemben a vádlott és a védő jelentett be másodfellebbezést a vádlott bűnösségének a megállapítása miatt a vádlott vád alól történő felmentése érdekében.

[6] Az írásban bejelentett jogorvoslati nyilatkozatban a fellebbezéssel élők nyilvános ülés kitűzését is kérték.

[7] A védő a fellebbezést írásban megindokolta.

[8] Álláspontja szerint téves a másodfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy a vádlottnak a ténylegesnél alacsonyabb, 10 km/órát meg nem haladó sebességgel, illetve a tanúsítottnál nagyobb körütekintéssel kellett volna a balesettel érintett kereszteződésbe behaladnia. A jogilag indokolatlan gondossági elvárás tévesen vezetett a vádlott bűnösségének a megállapításához is.

[9] Véleményét azzal indokolta, hogy nincs olyan jogszabályi előírás, ami a jelzett, 10 km/óránál alacsonyabb sebesség alkalmazását írná elő. Ilyen normatívának az OMSZ belső utasítása nem tekinthető. Ezen túlmenően a hivatkozott utasítás 1986-ban született, jelenleg már „elavult”, megfogalmazása nem kellően pontos, illetve ellentétes a hatályos jogszabályok tartalmával is. Ezért az utasítás tartalmát a bíróságnak figyelmen kívül kellett volna hagynia.

[10] A vádlott közlekedésségi helyzetét az határozta meg, hogy megkülönböztető fény- és hangjelzést használva közlekedett. Erre tekintettel, arról kellett meggyőződnie, hogy továbbhaladását a közlekedés többi résztvevője biztosítja-e. Ez a kötelezettség ugyanakkor nem jelenti azt, hogy minden egyes résztvevővel kontaktusba kell lépnie és csak akkor haladhat tovább, ha valamennyi résztvevő kifejezett jelzést ad az elsőbbségről történő lemondásáról. A kapcsolatfelvétel vádlott részéről a megkülönböztető fény- és hangjelzés használatával történt (BH2003. 272.). Az elvárt sebességet az is alakítja, hogy a megkülönböztető fény és hangjelzéssel közlekedő járművek kiemelt jelentőségű társadalmi feladatot látnak el, ezért a lehető legnagyobb sebességgel történő haladásukat a közlekedés minden más résztvevőjének számukra biztosítani kell.

[11] Összegzően a másodfokú ítélet megváltoztatását és a vádlott vád alóli felmentését kérte.

[12] A pótmagánvádló jogi képviselője a fellebbezés indokolására írásban észrevételt tett.

[13] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság indokoltan és helyesen orvosolta az elsőfokú ítélet részbeni – az ítéleti tényállás hiányosságaiban és a ténybeli következtetések hibájában jelentkező – megalapozatlanságát.

[14] Az így megalapozottá tett tényállás alapján helyes volt a vádlott bűnösségére vont következtetés is. A vádlott meggyőződési kötelezettségének teljesítésével kapcsolatos másodfokú bírósági állásponttal maradéktalanul egyetértett.

[15] Mindezek alapján a másodfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte.

[16] Az ítéltábla előjáróban azt vizsgálta, hogy a harmadfokú eljárás perjogi lehetősége megnyílt-e.

[17] A másodfellebbezés joghatályossága feltételezi a jogorvoslat lehetőségét és a jogosult általi, engedélyezett irányú, a határidőben történő bejelentését. A másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén. Ellentétes a döntés többek között, ha a másodfokú bíróság olyan vádlott bűnösségét állapította meg, akit az elsőfokú bíróság felmentett. [Be. 615. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pont]. A fellebbezés bejelentésére a vádlott és a védő is jogosult [Be. 616. § a) és c) pont]. A fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, illetve kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, a Be. 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést vagy indokolást [Be. 615. § (3) bekezdés]. Akivel a bíróság az ítéletet kihirdetés útján közli, a fellebbezését nyomban bejelentheti vagy erre három munkanapot tarthat fenn [Be. 582. § (1) bekezdés, 589. §].

[18] Jelen eljárásban a másodfokú bíróság a vádlott bűnösségének kérdésében az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntésre jutott, a vádlott és a védő a másodfokú ítélet kihirdetése után a jogorvoslati nyilatkozat megtételére fenntartott három munkanap gondolkodási időn belül a fellebbezést bejelentette, amely az ellentétes döntés ellen irányult.

[19] A másodfellebbezés joghatályos, a harmadfokú eljárás lehetősége megnyílt.

[20] Az ügyet a harmadfokú bíróság nyilvános ülésen bírálta el, mert a védő – törvényes jogával élve – ezt indítványozta [Be. 621. § (2) bekezdés].

[21] A harmadfokú nyilvános ülésen a védő a fellebbezését és annak indokait fenntartotta.

[22] Megismételte a vádlottal szemben elvárasként állított 10 km/órás behaladási sebességre vonatkozó másodfokú bírói álláspont indokolatlan voltával kapcsolatos álláspontját. Ezért meggyőződése szerint a vádlott nem szegett meg közlekedési szabályt.

[23] Ugyanakkor pótmagánvádlól pótmagánvádló oldalán több közlekedési szabály megsértése is megállapítható [KRESZ 48. § (4) bekezdés, 42. § (1) bekezdés].

[24] A vádlott az ellene emelt vád alóli felmentését kérte.

[25] A harmadfokú nyilvános ülésen a pótmagánvádló írásbeli észrevételét fenntartotta, a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyására látott okot.

[26] A harmadfokú nyilvános ülésen a vádlott felszólalásában és utolsó szó jogán is azt a meggyőződését hangoztatta, hogy nem sértett közlekedési szabályt és így nem követett el bűncselekményt sem.

[27] A harmadfokú felülbírálat kereteit az eljárási kódex jelöli ki.

[28] A harmadfokú bíróság az elsőfokú és a másodfokú bírósági eljárást, a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett. Hivatalból dönt az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben, valamint a szülői felügyeleti jogra és a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezésekről [Be. 618. § (1) és (2) bekezdés].

[29] Az eljárás tárgyát egy vádlott egy bűncselekménye képezte, a fellebbezés a bűnösség kérdését sérelmezte, ezért a harmadfokú felülbírálat teljeskörű volt.

[30] A harmadfokú felülbírálat meghatározott rendben történik, melyben az eljárási kódex szabályozza a harmadfokú bíróság korrekciós lehetőségeit is.

[31] A felülbírálat első lépése az első, illetve másodfokú bírósági eljárás perrendszerűségének a teljeskörű ellenőrzése. A harmadfokú eljárásban bizonyítás felvételével eljárási szabálysértés sem javítható, az esetleges perrendi szabálysértés

orvoslásának a lehetősége ebből következően igen szűk körű. Ugyanakkor az első, a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésére csak a Be. 607. § (1) bekezdésében, a Be. 608. § (1) bekezdésében, illetve a nem orvosolható megalapozatlanság esetén nyílik lehetőség (Be. 625. §). Ezért szükségszerűen a harmadfokú bíróság egyes relatív hatályú eljárási szabálysértések esetleges megtörténtét csak megállapíthatja.

[32] Ezt követi a másodfokú ítélet megalapozottságának a vizsgálata. A megalapozottság vizsgálatának az alapja az elsőfokú bíróság által megállapított és szükség esetén a másodfokú bíróság által megalapozottá tett tényállás. Amennyiben a másodfokú bíróság a tényállást módosította (kiegészítette, helyesbítette, vagy eltérő tényállást állapított meg), a harmadfokú bíróság vizsgálja, hogy a tényállás javítása törvényesen történt-e. Ezek közé tartozik a kiegészítéseket és helyesbítéseket megalapozó bizonyítékok megjelölése és a megváltoztatott ténykövetkeztetések helyes logikai rendjének a bemutatása. Ha az ellentétes döntés alapját képező tényállás továbbra is megalapozatlan, ezt a harmadfokú bíróság is orvosolhatja a tényállás kiegészítésével, vagy helyesbítésével az első-, vagy másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, vagy helyes ténybeli következtetés alapján. A harmadfokú bíróság azonban eltérő tényállást nem állapíthat meg (BH2021. 131. [56.]

[33] A másodfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét részben az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységével kapcsolatban kifejtett álláspontja, részben – esetlegesen – a perrend szerint engedélyezett önálló bizonyítékértékelő tevékenysége kapcsán kell a harmadfokú bíróságnak vizsgálni [Be. 593. § (2) bekezdés]

[34] A harmadfokú bíróság utolsó lépésként a törvényesen megindokolt, megalapozott, illetve megalapozottá tett tényállás alapján vizsgálja a másodfokú bíróság bűnösség kérdésében kialakított álláspontját, a cselekmény minősítését, a jogkövetkezmények alkalmazását. A bűnösség és minősítés körében hozott döntés korlátozás nélkül, a jogkövetkezmények a súlyosítási tilalom keretei – speciális esetben egyéb törvényi korlátok – között javíthatók.

[35] A fenti szempontok alapján a jelen ügyre vonatkozóan az ítéltábla a következőket állapította meg.

[36] Az elsőfokú eljárásban nem történt olyan perrendi szabályszegés, amely az ítélet hatályon kívül helyezését tette volna szükségessé, ugyanakkor több eljárási szabály megsértése is megállapítható volt.

[37] A járásbíróság helyesen ismerte fel, hogy fennállnak a pótmagánvádas eljárás lefolytatásának a feltételei. Az eljárás tárgyát képező cselekmény a sértett testi épséghez való jogát közvetlenül sértette [Be. 787. § (3) bekezdés c) pont]. A vád benyújtása a pótmagánvádoló részéről törvényes időben történt [Be. 791. § (1) bekezdés]. A pótmagánvádoló jogi képviselővel rendelkezett [Be. 788. § (1) bekezdés]. A vád a törvényes elemeket kielégítően tartalmazta [Be. 793. § (2) és (3) bekezdés]. A sértett a nyomozási szakban

igénybe vehető jogorvoslati rendszert teljesen kimerítette [Be. 790. § (2) bekezdés b) pont] (EBD2015. B.30.). Noha Terhelt1 a nyomozás során nem volt gyanúsított, ez azonban nem akadály a pótmagánvád benyújtásának (90/2011. BK. vélemény I.6. pont).

[38] Az elsőfokú bíróság törvényesen rendelkezett a pótmagánvádas eljárás veszélyhelyzet idejére történő felfüggesztéséről [74/2020. Korm. rend. 92. § (1) bekezdés].

[39] A járásbíróság bizonyítási rendjében szabályosan történt meg a vádlott tanúként tett vallomásának, valamint tanú4 és tanú5 tanú vallomásának az ismertetése [Be. 187. § (1) bekezdés, 527. § (2) bekezdés a) pont].

[40] Sértette azonban a perrendi szabályokat, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok körébe vonta a rendőri jelentésbe foglalt – de a bírósági eljárásban tanúként nem szereplő – személyek helyszíni nyilatkozatát (elsőfokú ítélet 5. oldal 7. bekezdés). A rendőri jelentésbe foglalt nyilatkozatok tartalma bizonyítékként közvetlenül nem értékelhető. A nyilatkozatok megtétele előtt ugyanis nem történnek meg azok a törvényes figyelmeztetések, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a bizonyításfelvétel törvényességéhez, nem tisztázhatók a vallomástételi akadályok, nem ritkán az eljárási pozíciók sem meghatározottak [Be. 171. § - 176. §]. A jelentés készítése szükségszerűen nem rendelkezik a jegyzőkönyv készítésekor érvényesülő garanciális kellékekkel, nem teljesülhetnek a tartalmi és formai követelmények, nem érvényesülnek az elkészítés, kiegészítés és kijavítás feltételei sem [Be. 359-360. §]. A jelentésbe foglalt nyilatkozat tartalma csak akkor vehető figyelembe bizonyítékként, ha a tanú azt a tanúzási figyelmeztetés után és jegyzőkönyvezett formában fenntartja [Be. 177. § (3) bekezdés]. Jelen eljárásban azonban tanú6 és tanú7 tanúként nem vett részt a bírósági eljárásban, így nem történtek olyan eljárási cselekmények, amely helyszíni nyilatkozatukat a bizonyítékok sorába emelhetné volna.

[41] Megsértette a perrend szabályait az elsőfokú bíróság akkor is, amikor nem tartott előkészítő ülést. Az előkészítő ülés a bírósági eljárásnak, így a pótmagánvádas eljárásnak is kötelező része. Megtartása csak a törvény által meghatározott esetekben mellőzhető. Az előkészítő ülés funkcióinak érvényesülését – az eljárás rövidítését, az esetleges vádlotti beismerés elfogadásához fűződő garanciák hatályosulását, a bizonyítást racionalizáló és kereteit kijelölő perkoncentráció lehetőségét – a pótmagánvádas eljárásban is biztosítani kell. A jogsérelem a másodfokú eljárásban nyilvánvalóan nem küszöbölhető ki és bár elmaradása lényeges hatással lehet mind az eljárás menetére, mind az alkalmazandó jogkövetkezményre az elsőfokú bíróság új eljárásra történő utasítása diszfunkcionális, hiszen a megismételt eljárásban előkészítő ülés megtartásának nincs helye [Be. 633. § (2) bekezdés].

[42] A perjogi szabályok értelmében kifogásolható, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében csaknem teljes terjedelmében – irreleváns részeket tartalmazva – szerepeltette a pótmagánvádban írtakat. A perrendi szabályok szerint az elsőfokú ítélet indokolása a vádra történő utalást, a vád szerinti minősítést, szükség esetén a vádirati tényállás lényegének ismertetését tartalmazza [Be. 561. § (3) bekezdés a) pont].

[43] A járásbíróság ugyancsak eltért a perrendi szabályoktól, amikor nem rendelkezett a pótmagánvádló bizonyítási indítványáról. A pótmagánvádló a vádban szabályos bizonyítási

indítványt terjesztett elő tanú3, tanú1, tanú6, tanú7, tanú10, tanú9 tanúk vallomásának a felolvasására. Ez nem történt meg, a bizonyítási indítványok tekintetében elutasító határozat nem született és elmaradt az elutasítás (mellőzés) ítéleti indokolása is. [Be. 561. § (3) bekezdés f) pont].

[44] A fentiek miatt a harmadfokú bíróság nem tudta osztani a másodfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy az elsőfokú bizonyítási eljárás lefolytatása eljárási szabálysértés nélkül történt (másodfokú ítélet [12] bekezdés).

[45] A másodfokú bíróság a perendi szabályokat megtartotta.

[46] A másodfokú bíróság által megalapozottá tett tényállás – kisebb helyesbítések igényétől eltekintve – megalapozott.

[47] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet részben megalapozatlannak értékelte, amely a tényállás hiányosságában és helytelen ténybeli következtetés levonásában jelentkezett [Be. 592. § (2) bekezdés a) és d) pont] (másodfokú ítélet [12] bekezdés). A törvényszék ezt a tényállás kiegészítésével és pontosításával orvosolta a bizonyítást érintő iratok tartalma alapján [Be. 593. § (1) bekezdés a) pont].

[48] A nagyszámú kiegészítés és pontosítás szükségessége miatt a másodfokú bíróság az egyes korrekciókat külön-külön nem jelölte meg, e helyett – az elsőfokú ítélet szövegeit is megtartva – egységes szövegben jelenítette meg a tényállást. Ez önmagában alkalmazva nehezíti az egyes korrekciók egyedi meghatározhatóságát és a módosítás indokoltságának az ellenőrizhetőségét, kiegészítő jelleggel használva azonban nagy mértékben növeli a közérthetőséget.

[49] A másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az elsőfokú ítélet tényállása hiányos. A járásbíróság nem rögzítette Terhelt1 vádlott által vezetett mentőgépkocsi kereszteződésbe történő behaladásának a tempóját, azt, hogy a vádlott számára az ütközés előtt mennyi idővel vált objektív észlelhetővé a sértett járművének a közlekedési jelenléte és ehhez képest a tényleges észlelés mikor következett be. Ezek az adatok a vádlott büntetőjogi felelősségének a vizsgálatánál alapvetőek. A törvényszék a hiányosságokat az elsőfokú bíróság által elfogadott szakértői vélemény alapján irathúen (behaladási sebesség), illetve helyes logikai következtetés alapján (objektív észlelés lehetőségének megnyílása) pótolta, megállapítva, hogy a vádlott legalább 30 km/h óra sebességgel haladt be a kereszteződésbe, a vádlott és a sértett oldalán az (optikai) észlelés lehetősége objektívan egyaránt mintegy 40 méter távolságról, az ütközést megelőzően 2,5 másodperccel nyílt meg (másodfokú ítélet [16] bekezdés).

[50] Helyes a törvényszék arra vonatkozó megállapítása is, hogy a pótmagánvádló1 sértett biztonsági öv használatára nézve a járásbíróság tényből tényre helytelenül következtetett. Az elsőfokú bíróság szerint az öv használatát kétséget kizáróan megállapítani nem lehetett, így ítéletében erre nem tett megállapítást (elsőfokú ítélet 7. oldal 3. bekezdés) Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság, hogy – az elfogadott orvosszakértői vélemény

alapján bizonyítottnak – a sértett valamennyi sérülését a balesettel összefüggésben szenvedte el. A sértett fejének jobb oldalán keletkezett sérülések nem jöhettek létre sem a tehergépkocsiból történt kiesés, sem az ütközés során, amennyiben a sértett szabályosan használt biztonsági övvel védett volt. Ebből következően a jobb halántékcsonthoz és a jobb szemgödör alsó és felső falának a törése csak úgy alakulhatott ki, ha a sértett ütközéskor a biztonsági öv szabályos használatát elmulasztotta (másodfokú ítélet [25] bekezdés).

[51] A másodfokú bíróság a tényálláskorrekciókat a szükséges mértékben megindokolta, illetve levezette.

[52] A másodfokú ítélet ezeken túlmenően az elsőfokú ítéletet indokoltan egészítette ki, pontosította a baleseti környezet releváns jellegzetességeivel és javította ki a hibás név- és eljárási pozíció megjelölések tekintetében.

[53] A harmadfokú bíróság megállapította, hogy másodfokú bíróság által korrigált tényállás is kisebb mértékben megalapozatlan, ezért további helyesbítésre szorul. A tényállási hibákat a harmadfokú bíróság az iratok tartalma alapján korrigálta [Be. 619. § (3) bekezdés], a következők szerint:

- A másodfokú ítélet [13] bekezdésében – a helyszíni szemle erre vonatkozó megállapítása alapján – a baleseti időpont megjelölésére szolgáló dátum megjelölésében a „június” szövegrészt „január” hónapra javítja. A baleseti időpont megjelölésében a hónap, nyilvánvaló elírás folytán szerepelt tévesen.

- A másodfokú ítélet [16] bekezdésének első mondatát – a szakértői vélemény és a bizonyítási kísérlet adatai alapján – úgy pontosítja, hogy az „objektív kölcsönösen észlelhető helyzetben volt” szövegrészben az „észlelhető” szót a „látható” szóra cseréli. A kölcsönös és objektív észlelés lehetősége a láthatóság tekintetében nyílt meg mintegy 40 méter távolságról mindkét érintett járművezető számára, a sértett oldalán a vádlotti jármű hangjelzése már mintegy 100 méter távolságból hallható, vagyis objektív észlelhető volt.

- A másodfokú ítélet [19] bekezdésének második mondatában a maradandó fogyatékoságot eredményező látásvesztés tekintetében – az orvosszakértői vélemény és az orvosi dokumentáció együttesen egyértelmű tartalma alapján – a jobb szem szövegrészt „bal szem” szövegrészre cseréli. Tény, hogy ezt a kérdést az orvosszakértői vélemény is részben ellentmondásosan tartalmazza (HSZ:045/2018 szakvélemény 4. oldal 2. bekezdés „jobb szem”, míg 5. oldal 1. bekezdés „bal szem” látásának az elvesztése). Ugyanakkor mind a szakértő által is feldolgozott Péterffy Sándor utcai Kórház láttelepe, mind a Szakértői Bizottság I. fokú szakvéleménye a baloldali látóideg sérülése folytán a baloldali teljes látásélességvesztés tartalmazza.

[54] A további felülbírálat alapja a harmadfokú korrekciókkal megalapozottá tett tényállás.

[55] Az ítéltábla ezt követően vizsgálta a másodfokú bíróság bűnösség kérdésében hozott döntésének a helyességét.

[56] Ennek során a következő jogszabályi rendelkezéseket, joggyakorlati iránymutatásokat, illetve a szükséges körben a bíróság által meghatározott szempontokat vette figyelembe.

[57] Az adott eset kapcsán a büntető törvény „közúti baleset okozása”-ként megnevezett tényállása, illetve annak minősített esete vizsgálendő. E szerint: aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével másnak vagy másoknak gondatlanságból súlyos testi sértést okoz, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A büntetés három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény – többek között – maradandó fogyatékoságot okoz [Btk. 235. § (1) bekezdés (2) bekezdés a) pont].

[58] A törvényi tényállás értelmezése kapcsán szem előtt kell tartani, hogy az idézett törvényhely ún. kerettényállás, amelynek elkövetési magatartása a közúti közlekedési szabályok megszegése. A közúti közlekedés szabályain elsősorban a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a KRESZ), valamint az ehhez kapcsolódó egyéb jogszabályok rendelkezéseit kell érteni. Ennek körébe nem vonhatók a magánterületekre meghatározott KRESZ-ben foglalt szabályoktól eltérő rendelkezések, valamint az egyedi munkáltatói ajánlások.

[59] A bűncselekmény vonatkozásában a joggyakorlat kidolgozta a büntetőjogi felelősség elemzésének a lépéseit. A törvényi szabályozásból következően a büntetőjogi felelősség megállapításának feltétele a közúti közlekedés szabályainak a vétkes megszegése; a szabályszegéssel okozati összefüggésben baleset, illetve a törvény szerinti sértő eredmény bekövetkezése és az, hogy az eredmény tekintetében az elkövető gondatlan bűnössége megállapítható legyen (BH2006. 41., BH2018. 3. [26.]).

[60] A terhelt büntetőjogi felelősségét abban az esetben is önállóan kell vizsgálni, amennyiben mind a vádlott, mind a sértett oldalán megállapítható olyan közlekedési szabályszegés, amely a baleset bekövetkezéséhez vezetett. A vádlott büntetőjogi felelősségét kizárólag a büntetőjog általános részében meghatározott – valamennyi bűncselekmény tekintetében alkalmazandó – körülmények zárhatják ki, így a sértett szabályszegése is csak akkor, ha az egyben büntethetőséget kizáró okot alapol meg. (Példaként az elsőbbséggel rendelkező sértett sebessége megtévesztette az elsőbbségadásra kötelezett vádlottat e kötelezettség aktuális léte, illetve teljesíthetősége tekintetében, amikor is a büntetőjogi felelősséget a tévedés szabályai zárják ki [Btk. 20. § (1) bekezdés]).

[61] A vádelv érvényesülése folytán kizárólag annak a személynek a büntetőjogi felelőssége vizsgálható, akivel szemben a törvényes vádemelésre sor került Be. 6. § (3) bekezdés). A váddal nem érintett járművezető magatartása közreható okként, vagy a – a fentiek szerint értelmezett módon – büntethetőséget kizáró okot eredményezően értékelhető.

[62] Jelen pótmagánvádas eljárás vádlottja Terhelt1, a mentőjármű vezetője. Az ő büntetőjogi felelőssége tekintetében kell a bíróságnak állást foglalnia. Ezt nem helyettesítheti, nem „válthatja ki” pótmagánvádló közlekedési magatartásának az elemzése.

[63] A megkülönböztető jelzéssel közlekedő járművek vezetőjének közlekedésségi helyzetét két körülmény alakítja.

[64] Jogosult arra, hogy meghatározott feltételek mellett, egyes forgalmi jelzéseket és közlekedési szabályokat figyelmen kívül hagyjon. „A megkülönböztető fény- és hangjelzést együttesen használó gépjármű vezetője a rendőr és a vasúti átjárót biztosító jelzőberendezések jelzéseit kivéve, a közúti jelzéseket, továbbá a 24-43. §-okban foglalt rendelkezéseket figyelmen kívül hagyhatja, ha magatartásával a közlekedés biztonságát, valamint a személy- és vagyonbiztonságot nem veszélyezteti, és meggyőződött arról, hogy a közlekedés többi résztvevője az akadálytalan továbbhaladást lehetővé tette” [KRESZ 49. § (2) bekezdés]. Minden helyzetben forgalmi előnyre jogosult. „A megkülönböztető fényjelzést használó gépjármű részére minden járművel, minden helyzetben elsőbbséget kell adni, és akadálytalan továbbhaladását - félrehúzóással és a szükséghez képest megállással - lehetővé kell tenni” [KRESZ 42. § (1) bekezdés]. A két szabály együttes értelmezéséből azonban az is következik, hogy annak, hogy a megkülönböztető jelzéseket használó jármű vezetője az általánosan irányadó forgalmi jelzések vagy jogszabályi rendelkezésekkel szemben továbbhaladjon és ennek során elsőbbségét érvényesítse, előfeltétele az arról való meggyőződés, hogy „a közlekedés többi résztvevője az akadálytalan továbbhaladást lehetővé tette”. „Amíg tehát az elsőbbségadás kötelezettsége” – ti. a közlekedés többi résztvevője oldalán – „feltétlen és abszolút, addig az elsőbbségi jog érvényesülése” - ti. a megkülönböztető jelzéseket használó jármű oldalán – „feltételekhez kötött.” (BH2020. 97. [41]).

[65] A meggyőződési kötelezettség a közúti közlekedés szabályai között a kiemelt veszélyességű forgalmi helyzetekben a forgalmi előny biztosításával kapcsolatban érvényesül (Példaként meggyőződési kötelezettsége van: a gyalogosnak az úttestre lépésekor, [KRESZ 21. § (6) bekezdés], a jármű vezetőjének balra kanyarodásakor az őt esetlegesen balról előző tekintetében, [KRESZ 31. § (6) bekezdés], a járművezetőnek a vasúti átjárón történő áthaladásakor a vasúti járművek viszonyában [KRESZ 39. § (4) bekezdés], a járművezetőnek a gyalogos átkelőhely megközelítésekor a gyalogosok tekintetében [KRESZ 43. § (2) bekezdés]).

[66] A meggyőződési kötelezettség teljesítése általánosságban a közlekedési környezet kellő alaposágú felmérését, az érintett forgalmi irányokból közlekedők jelenlétének és mozgásviszonyainak a megfigyelését, az esetleges veszélyhelyzetre való azonnali reakció kötelezettségét jelenti. A meggyőződési kötelezettség teljesítéséhez – a közlekedési környezet

függvényében – a sebesség csökkentése is szükséges, mert az ebből eredő többletidő biztosítja a környezet kellő alapossággal történő felmérését.

[67] A megkülönböztető jelzést használó jármű vezetőjét terhelő meggyőződési kötelezettség tartalmát a joggyakorlat a fentiek figyelembevételével dolgozta ki és érvényesíti.

[68] Egységesen érvényesül az az elvárás, hogy a megkülönböztető jelzést használó jármű vezetője a kiemelt veszélyességű helyeken – a meggyőződési kötelezettség teljesíthetősége és az esetlegesen kialakuló veszélyhelyzet hatékony háritása érdekében – a sebességét átmenetileg csökkentse. „A meggyőződési kötelezettség körében az ilyen jármű vezetőjének tekintetbe kell vennie, hogy a többi közlekedő észlelte-e a jelzést, továbbá, hogy az elvárható magatartást tanúsítják-e. Ez adott esetben azzal valósulhat meg, hogy egy olyan kiemelten veszélyes közlekedési helyzetben, mint a fényjelző készülékkel irányított, többsávos kereszteződés, a számára piros jelzésen áthaladva kellő körültekintést tanúsít, és olyan sebességet választ, ami lehetővé teszi a baleseti veszélyhelyzet akár egyoldalú elhárítását is.” (BH2020. 74. [15]) „Kiemelt veszélyességű helyeken a megkülönböztető jelzést használó jármű vezetőjétől is elvárás az, hogy olyan sebességgel közlekedjen, hogy a baleseti veszélyhelyzet lehetőségét átlassa, és részéről az elhárítható legyen.” (BH2020. 97.) A sebességcsökkentés kötelezettsége átmeneti és az elvárt helyek által elfoglalt relatív kisebb távolságokra tekintettel rövid ideig tart, ezért nem sérti a feladat sürgős ellátásához fűződő társadalmi érdeket.

[69] A joggyakorlat szerint a meggyőződési kötelezettség teljesítése ugyanakkor „a megkülönböztető jelzéseket használó gépjármű vezetője számára nem jelent a többi járművezetővel szükségszerűen (akár látható jelekkel) kialakított megegyezést” (BH 2003. 272.). A joggyakorlati megfontolás a gondossági kötelezettség mértékének a meghatározása körében ad eligazítást. Azt jelenti, hogy a megkülönböztető jelzéssel közlekedő jármű vezetőjének nem kell minden érintett járművezetővel személyes kontaktus révén meggyőződni a zavartalan továbbhaladásának a biztosításáról. De nem jelenti azt, hogy nem kell egyenként felmérnie minden olyan jármű közlekedési viszonyait, amely továbbhaladási jogát bizonyosan sértené, ha nem lenne a megkülönböztető jelzés használata miatt speciális helyzetben. Az elvárás indoka az a tapasztalati tény, hogy a megkülönböztető jelzések észlelése egyes közlekedési helyzetekben korlátozott információval szolgálhat, illetve nem zárható ki az sem, hogy a jelzést valamely járművezető – neki akár felróható, akár fel nem róható okból – nem észleli, ezért bízik a rá irányadó jelzés által biztosított jogosultságának az érvényesülésében és nem tudatosul benne speciális forgalmi előny biztosítási kötelezettsége.

[70] E szempontok alapján jelen ügyre vonatkozóan a következők voltak megállapíthatók.

[71] A vádlott (jogszerűen) megkülönböztető fény és hangjelzést használva a forgalomirányító fényjelző készülék piros jelzésére érkezett a kereszteződéshez.

[72] A piros jelzés a továbbhaladás tilalmát és a vonatkozó útburkolati jelnél történő megállás kötelezettségét írja elő [KRESZ 9. § (4) bekezdés d) pont]. A forgalmi jelzést a vádlott csak akkor hagyhatta figyelmen kívül, vagyis csak akkor haladhatott tovább, ha meggyőződött arról, hogy a szabad jelzésre érkező járművek vezetői biztosítják az elsőbbségét. Ehhez arra volt szükség, hogy a 4603. számú út forgalmáról megfigyeléssel információt szerezzen [KRESZ 49. § (1) bekezdés].

[73] A vádlott a tőle jobbról, szabad forgalmi jelzés mellett mintegy 50 km/óra egyenletes sebességgel érkező sértetti járművet csak az ütközés előtti pillanatban észlelte, noha ennek az objektív lehetősége számára mintegy 2,5 másodperccel korábban már megnyílt (másodfokú ítélet [16] bekezdés). Ezért bizonyos, hogy a tőle jobbról érkező forgalom helyzetét nem kellő alapossággal mérte fel.

[74] A vádlott a behaladás során sem járt el kellő gondossággal, amikor a legalább 30 km/óra sebességét nem csökkentette (másodfokú ítélet [16] bekezdés). Az alkalmazott sebesség nem tette lehetővé számára sem a baleseti veszélyhelyzet lehetőségének az átlátását, sem a részéről történő elhárítását. A műszaki szakértői vélemény alapján a járásbíró is rögzítette, hogy a sértetti jármű objektív észlelhetővé válásának helyéről a mentőgépkocsi közepes intenzitású lassító fékezésről 27-29 km/óra sebességről lett volna megállítható az ütközés síkja előtt (elsőfokú ítélet 6. oldal 1. bekezdés). A vádlott a betegszállítás miatt ennél nagyobb intenzitású fékezéssel egy veszélyhelyzet elhárítása körében nem számolhatott. A szakértői meghatározás a vádlott azonnali észlelését és cselekvését feltételezi, nem kalkulál sem a megfigyelés mintegy 1 másodperces időszükségletével, sem az esetleges más forgalmi irány ellenőrzéséhez szükséges időnövekménnyel.

[75] A másodfokú bíróság a kereszteződésbe való behaladás elvárt sebességét 10 km/órát meg nem haladóként határozta meg (másodfokú ítélet [20] bekezdés). Jogi álláspontjával a harmadfokú bíróság egyetértett. Az elvártként megjelölt sebesség 2,7 m/másodperces sebességet jelent, ebből következően e sebesség mellett a mentőjármű az ütközésig megnyíló 16-17 méteres távolságot (elsőfokú ítélet 6. oldal 1. bekezdés) mintegy 6 másodperc alatt tette volna meg. Ez az időtartam kellő lehetőséget biztosított volna a forgalmi irányok megfigyelésére, a jármű esetlegesen szükséges megállítására ugyanakkor nem hátráltatta volna indokolatlanul a rendkívüli feladat teljesítésének lehetőségét sem.

[76] E vonatkozásban nyer értelmet az Országos Mentőszolgálat – baleset idején is érvényben lévő – 1986. évben kibocsátott „gépkocsivezetői tudnivalókat” megfogalmazó szakmai anyaga, amely tartalmazza, hogy útkereszteződésben a megkülönböztető jelzéseket használó gépkocsi sebessége nem haladhatja meg a 6-10 km/órát, ha nem egyértelmű az elsőbbség, meg kell állni, az előny biztosított voltáról sávonként kell meggyőződni. Tartalmában ezzel azonos az elsőfokú bírósági eljárásban beszerzett „bajtársi leirat” is. Kétség nem fér ahhoz, hogy ezeknek a dokumentumoknak a tartalma nem tartozik a közúti közlekedés szabályai közé, a büntetőjogi tényállásban írt tényállási elem fogalma alá nem vonható. Az attól való eltérés legfeljebb munkáltatói jogkörben kérhető számon. Ugyanakkor ezek a dokumentumok olyan szakmai segédletek, amelyek konkrét tartalommal töltik meg a megkülönböztető jelzéseket használó gépjárművezetők számára a biztonságos, a meggyőződési kötelezettség maradéktalan teljesítését lehetővé tevő haladási sebesség megválasztását. A segédletet nem ismerő járművezetőknek ezt a következtetést saját vezetési

ismereteik alapján is le kell vonniuk a tőlük elvárt gondosság tanúsítása körében, ezért irreleváns, hogy az érintett járművezetőnek oktatták-e az ismertetett tartalmakat.

[77] Ebből következően az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával szemben a másodfokú bíróság állapította meg helyesen, hogy a vádlott megszegte a KRESZ 49. § (2) bekezdéséből eredő kötelezettségét (másodfokú ítélet [30] bekezdés). A szabályszegés a vádlott hanyag gondatlan magatartására vezethető vissza, mert nem a tőle elvárható figyelmet és körültekintést tanúsította [Btk. 8. § második fordulat].

[78] pótmagánvádlól sértett sérülései, így súlyos és részben maradandó sérülése is az ütközéssel okozati összefüggésben keletkezett.

[79] A sértett a járművek összeütközésekor nem volt biztonsági övvel védett állapotban (másodfokú ítélet [13] bekezdés). Ezzel maga is közlekedési szabályt sértett [KRESZ 48. § (4) bekezdés]. Az övhasználat hiánya a joggyakorlat szerint a sértő eredmény bekövetkezésében közreható okként értékelhető, a büntetőjogi felelősség megállapíthatóságát nem érinti (Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.403/2008.). A sértett objektív megsértette a megkülönböztető jelzést használó járművekkel szembeni elsőbbségadási kötelezettségét is [KRESZ 42. § (1) bekezdés]. Ez, a jelzés észlelésének az elmaradására vezethető vissza, melynek oka azonban nem volt megállapítható. Ez a szabályszegés ugyancsak nem érinti a vádlott büntetőjogi felelősségének megállapíthatóságát, meggyőződési kötelezettsége ugyanis éppen az ilyen veszélyhelyzetek elhárítását célozza.

[80] A másodfokú bíróság a büntetőjogi szabályok helyes alkalmazásával állapította meg a vádlott bűnösségét és helyesen minősítette a vádlott által elkövetett bűncselekményt is.

[81] A törvényszék a bűnösnek kimondott vádlottal szemben szankcióként a lehetséges legenyhébb jogkövetkezményt alkalmazta, a vádlottat megrovásban részesítette [Btk. 64. § (1) bekezdés].

[82] A bűnösség megállapítása miatt szankció alkalmazása szükséges, a súlyosítási tilalom folytán azonban más jogkövetkezmény jelen esetben nem alkalmazható [Be. 595. § (1) bekezdés], (BH.2019. 296.). Ezért a jogkövetkezmény alkalmazásának a helyessége érdemben, az esetlegesen szükséges súlyosítás igényével nem is vizsgálható.

[83] Mindemellett a harmadfokú bíróság egyetértett a szankció alkalmazása során mérlegelt szempontokkal és annak eredményével is.

[84] A pótmagánvádló az elsőfokú ítélettel bejelentett fellebbezésében ügyvédi munkadíját 280.000 forintban és ennek ÁFA vonzatát 75.600 forintban jelölte meg

[85] Az igényt a másodfokú bíróság észlelte, ugyanakkor annak elbírálását arra tekintettel mellőzte, hogy az összeg pótmagánvádlói megfizetésére nem állt rendelkezésre adat (másodfokú ítélet [6] bekezdés).

[86] A rendelkezés nem lett volna mellőzhető. A pótmagánvádló meghatalmazott képviselőjének díja büntügyi költség, melyet azonban nem az állam előlegez. Pótmagánvádas eljárásban hozott bűnösséget megállapító ítéletben a terheltet kötelezni kell a pótmagánvádló jogi képviselői díjának viselésére (BH2019. 127). A pótmagánvádló képviselőjének költségigényére a büntügyi költségre vonatkozó szabályok az irányadók [Be. 145. § (1) bekezdés c) pont, BH.2019.162.]. A pótmagánvádló meghatározott képviselője díjának megállapítása során a 32/2017. IM rendelet 7. § (1), (4) és (7) bekezdésében foglaltakat kell megfelelően alkalmazni [19/2018 (VI.28) IM rendelet 6. § (1) bekezdés]. A jogszabályhely a jelenléti díj megtéríthetőségére utal, nem foglalja magában a felkészülési díjat. Ezért a harmadfokú bíróság meghatározta a másodfokú eljárás végéig felmerült, jogszabály alapján megtéríthető munkadíjat és annak ÁFA vonzatát, melynek megfizetésére kötelezte a vádlottat.

[87] Tekintettel arra, hogy a korrekció érdemben érintette a másodfokú ítélet járulékos rendelkezését, illetve az abban kifejtett elveket –, a büntetőjogi főkérdésekben hozott rendelkezések helyessége mellett is – szükséges volt a másodfokú ítélet megváltoztatása [Be. 624. § (1) bekezdés].

[88] Egyebekben a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyta [Be. 623. §].

[89] A harmadfokú bíróság határozatával szemben az eljárási törvény nem biztosít fellebbezési jogot (Be. 458. § (3) bekezdés).

helyiség4, 2021. szeptember 22. napján

Dr. Ujvári Ákos s.k.

Dr. Fülöp Ágnes Katalin s.k. Dr. Patassy Bence s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A helyiség4 Környéki Törvényszék mint másodfokú Bíróság 2.Bf.10/2021/7. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú Bíróság 16.Bhar.169/2021/8. számú ítéletében írt változtatásokkal 2021. év szeptember hó 22. napján jogerős.

helyiség4, 2021. év szeptember hó 22. napján

Dr. Ujvári Ákos s.k.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

...